De Syv Sogne

Lokalhistorisk Forening for Helsinge og Omegn

Annisse Helsinge Mårum Ramløse Tibirke Valby Vejby

August 2026

Møllen i Tibirke Lunde

Indhold:

Foto af Møllen i Tibirke Lunde	Forside
Kommende arrangementer	2
Historien om Helsinge Centralkro *Af Poul Erik Thomsen*	3
Sommerpolitivagten på Nordkysten *Af Poul Erik Thomsen*	8
Da der var Mølle i Tibirke Lunde *Af Aase Bomholdt*	12

Kommende foreningsaktiviteter:

Søndagene den 6. September og 4. Oktober 2026 kl. 14.00.
Inviteres til billedvisning i Store sal i Kulturhuset, Skolegade 43 i Helsinge.

Willy og Erik Larsen har i samarbejde med Gribskov Arkiv fundet gamle billeder i arkivets beholdning af forretninger i Helsinge by.

Fredag den 13. November kl. 14.
Inviteres til endnu en billedvisning, i Store sal i Kulturhuset, Skolegade 43 i Helsinge. Indhold er endnu ikke afklaret.

Helsinge Centralkro

Af Poul Erik Lehmann Thomsen

I Gribskov Arkiv.s samling af aviser, har vi fundet en avisartikel af 26. juli 1965 udgivet i anledning af Helsinge Central Kro.s nedrivning samme år. Avisartiklen og oplysninger fra Helsinge-bogen danner kildemateriale i denne artikel.

Kroen blev efter næsten 100 års virke nedrevet i august 1965 for at give plads til opførelse af en ny bygning til Spare- og Lånekassen Kronborg Vestre Birk, der da havde til huse i ejendommen Vestergade 21 i Helsinge. Der skete over en årrække flere sammenlægninger af sparekasser, og i år 1968 skiftede Spare- og Lånekassen Kronborg Vestre Birk navn til SKS.

Helsinge Centralkro og efterfølgende den nye bygning, der blev opført i 3 plan (kælder, stue og 1. sal), lå og ligger stadig på adressen Østergade 7. Bygningen rummer i dag SJF Bank, og med genbrugsforretningen Det Grønne Hus som lejere i den del af ejendommen, der vender modsat Østergade. På første sal er der en advokatvirksomhed.

Kroen fik bevilling i september 1868, og den første bevillings-haver var en ærværdig sognefoged, Ole Jensen. Byen havde i forvejen Helsinge Kro, der havde bevilling helt fra år 1732, men da der kom en ansøgning om endnu en krobevilling i byen, fandt sogneforstanderskabet det rimeligt med den vækst, der var i byen. Man havde nemlig i Helsinge fået ugentlige markeder, der blev afholdt på Markedspladsen, der lå lige ved siden af det grundstykke, hvor bevillingsansøgeren med facade ud til Østergade ville indrette Helsinge Centralkro.

I sogneforstanderskabets anbefaling til bevillingsmyndigheden anførtes tillige at den kommende kro.s lokaler var velegnet til formålet, ligesom ansøgeren og dennes hustru betegnedes som beskikkede til en sådan bestilling

Gribskov Arkiv: Østergade til venstre ses Helsinge Centralkro år 1913

Matrikelkort fra Kortstyrelsen fra år 1953, hvor Centralkroens placering er markeret med kryds, medens Markedspladsen er markeret med en sort indramning af arealet. Der var en vejforbindelse på Centralkroens vestlige side op til Markedspladsens sydlige skel, og hen over markedspladsens græsbefæstigede areal var der en grussti hen til Kirkegade.

Den første kroejer drev stedet i 5 år, og derefter fik en Splittorff bevillingen i år 1873. Denne drev dog kun stedet i 3 år, hvorefter Andreas Hansen i 1876 overtog kroen og bevillingen til samme. Den nye ejer fik endda udvidet bevillingen med tilladelse til at drive gæstgiveri.

Foto fra Gribskov Arkiv: Hingste kåring på en markedsdag på Markedspladsen i 1935

I sommeren 1899 blev Lars Hansen kroejer og bevillingshaver, og han afløstes 18. oktober 1913 af Hans Bernhard Hansen.

Denne døde i november 1925, men kroen videreførtes af hustruen, Laura Hansen, indtil 1963. Hun nåede således af være krokone på Helsinge Centralkro i 50 år.

Da Laura Hansen i 1963 afhændede kroen til en hotelmand fra Hillerød, blev kroen sat i forpagtning indtil Frederiks Amts Sparekasse erhvervede bygningen. Efter dette salg stod det klart, at Helsinge Centralkro.s dage var talte, og snart efter blev kroen lukket.

En nedrivning af kroens bygninger blev effektueret i sommeren 1965.
Helsinge Centralkro havde sin mission, og den udfyldte den godt. Mange foreninger havde sit faste tilholdssted her. Således Helsinge Sangforening, der i adskillige år opførte amatørkomedier, som havde et godt ry.

Også den daværende Helsinge Håndværker- og Industri-forening har hen over årende afholdt betydende fester på Helsinge Centralkro.
Husmandsforeningen og flere andre mindre foreninger benyttede stedet som samlingssted for sine aktiviteter.

Efter en større om- og tilbygning i ca. 1940 blev bl.a. kroens sal udvidet, ligesom der blev indrettet to mindre lokaler til møderum til gavn for byens og omegnens foreningsliv. Ved ombygningens bevaredes kroens facade ud mod Østergade, og mange beundrede bygningens udseende i gadebilledet.

I nogle år havde Centralkroen restaurant på fortovet langs facaden ud til Østergade, hvor der serveredes ved borde adskilt med beplantninger i kasser. Her i disse båse fandt et par af byens borgere ofte på en varm sommerdag sammen om et krus skummende fadøl
Avisartiklen fra 1965 slutter af med følgende: ”Det kan ikke andet end skabe en vis vemod, og særlig hos de ældre i byen, at dette gamle ærværdige samlingssted nu er jævnet med jorden. Det er, som om byen er blevet mindre – er blevet fattigere”.

Markedspladsen må vi lige supplere lidt om – området er i dag gennemskåret af Gadekærsvej og så med parkeringspladser på begge sider af vejen. Men før dette var der kørende adgang fra Kirkegade, og så var der en gangsti diagonalt tværs over arealet til en stiforbindelse langs den vestlige side af Helsinge Centralkro med udløb i Østergade.
I det sydvestlige hjørne af Markedspladsen var der indrettet en legeplads med bl.a. karrusel og vipper til børn, der var med forældrene til markedsdage.
I det nordlige hjørne af Markedspladsen havde Helsinge-Valby kommune et tromlehus, og op til Markedspladsens østlige hjørne var der en udlejningsejendom, hvor bl.a. billedhugger og konservator Hans Andersen – kaldet ”Fuglehans” boede og havde sit virke – herunder en udendørs udstilling af sine skulpturer.

Ejendommen mellem Markedspladsen og Helsinge Centralkro. Foto fra ca. 1925 hentet fra Gribskov Arkiv. Hans Andersen. "Fugle Hans" boede i den venstre del af bygningen.

Foto fra Gribskov Arkiv visende nedrivningen af Centralkroen i 1965

Foto fra ca. 1968 fra Gribskov Arkiv: viser sparekassens der hvor Centralkroen lå. Bygningen taget i brug i år 1968.

Sommerpolitivagter på Nordkysten

Poul Erik Lehmann Thomsen

Over mange år har der i sommerlandet været etableret såkaldte i sommerpolitivagter for at øge politidækningen i Hillerød Politikreds. Dette skyldes den kraftige befolkningstilvækst i sommermånederne sammenholdt med folketingsmedlemmers store bevågenhed på politidækningen i sommerlandet.

I 1950.erne og frem til 1982 var der en sommerpolitiordning i Tisvildeleje, medens der til lokalpolitistationen i Gilleleje tilgik sommerassistance.
De første mange år lejede politiet i Tisvildeleje ejendommen Birkevej 1. Det var et hovedhus med 1. sal samt tilbygning til selve huset.

Foto fra 1959 fra Nationalmuseets samling med ejendommen Birkevej 1 som det nærmeste hus på billedet.
Politiet lejede først lokaler i hovedhusets stueetage samt en bopæl slejlighed på 1. sal. År senere blev politivagten indrettet i det tilstødende bygningskompleks.

I 1950.erne var politivagten i hovedhusets underetage, og den udstationerede betjent boede på 1. sal. Husets ejer rykkede i udlejningsperioderne sin bopæl ud i en anneksbygning. I 1960.erne rykkedes politiets lejemål ud i tilbygningen, hvor der kun var et par skrivepladser til rapportskrivning for det tjenestegørende personale.

Til og med 1964 var der kun 1 politibetjent, og denne havde døgnvagt med tilkald. Som transportmiddel anvendtes en motorcykel. I 1965 og frem var der 2 sommerbetjente med en motorcykel og en cykel til rådighed.

Foto er et avisfoto fra artikel 9/7-1965 om sommerpolitivagten på Birkevej i Tisvildeleje. Politibetjenten er i artiklen nævnt som værende politibetjent Laustsen, der var tjenestegørende sammen med overpolitibetjent Gunner Petersen. Sidstnævnte havde i en lang årrække gjort sommertjeneste samme sted og havde hjemme hos Frederiksberg Politi

I sommeren 1967 måtte de 2 sommerassistance-politifolk målrette opgaverne i Tisvildelejeområdet. forrette deres tjeneste fra politistationen i Helsinge, idet lokaliteten til rådighed på Birkevej i Tisvildeleje, ikke længere var egnet.

Politiet havde i nogle år, i dialog med Vejby-Tibirke sogneråd, søgt at få opført en politibygning på grunden Hovedgaden 35 i Tisvildeleje, men da Justitsministeriet af økonomiske årsager trak det i langdrag, var man nødsaget til at rykke sommerpolitivagten til politistationen i Helsinge.
I somrene 1967, 1968, 1969, 1970, 1971 og 1972 var de 2 sommerassistance-politifolk således tilknyttet landpolitistationen i Helsinge.

Kortet er hentet fra Kortstyrelsen
Markering 1: Ejendommen Birkevej 1, Tisvildeleje, hvor der i flere år frem til 1966 blev lejet et lokale til at rumme sommervagtens kontor.

Markering 2: Grunden beliggende Hovedgaden 35 i Tisvildeleje, som Justitsministeriet købte og opførte en træbygning med carport, som sommerpolitivagt. Denne var i brug i årene ca. 1971-1982, hvorefter grund og hus blev afhændet. Huset blev af den nye ejer enten flyttet eller revet ned, hvorefter der opførtes en villa på grunden

Sommervagten i Tisvildeleje blev genoprettet i sommeren 1973, idet justitsministeriet i 1970 købte en grund beliggende overfor Tisvilde Bio i Tisvildeleje. Forinden var der udfordringer med at få byggeriet i gang, idet folketinget havde erklæret

byggestop. Det lykkedes dog at få opført en bygning af træ med ekspedition og afhøringslokaliteter samt nødvendige bad-toilet-, og køkkenfaciliteter, ligesom en carport tilbygget hovedhuset kunne anvendes til sommervagtens patruljebil.

Sommer-politivagtpersonalet var fra år til år udstationeret fra politikredsene København, Frederiksberg og Gladsaxe. Sommervagten i Tisvildeleje kunne således ibrugtages til sommeren 1973 og var i anvendelse til og med sommeren 1982.

Gilleleje Politistation fik i 1970, som anført ovenfor, også 2 sommerassistance-politifolk, og disse kom fra Frederiksberg Politikreds.

Foto fra år 1949 fra Nationalmuseets luftfotosamling viser øverst i billedet (på modsat side af vejen i forhold til viste bygning) den matrikel, som Justitsministeriet ultimo 1960.erne købte af Vejby-Tibirke Kommune, og hvor der blev opført en træbygning til brug som sommerpolitivagt. Bygningen indviedes i sommeren 1971, og er beliggende på hjørnet af Solvangsvej og Hovedgaden – med adressen Hovedgaden 35 i Tisvildeleje.

I 1983 skønnede Rigspolitiet, at Hillerød Politikreds ressourcemæssigt selv kunne bære dækningen i sommermånederne, hvorefter politikredsens eget politipersonale fra politistationen i Hillerød tilgik lokalpolitistationerne henholdsvis med 3 politifolk i Helsinge og 3 politifolk i Gilleleje. I den forbindelse blev de to lokalpolitistationers daglige udrykningstidsrum på ugebasis i sommermånederne ændret således, at man mandag til lørdag havde tjeneste 08 til 24.00 og søndag tjeneste 10 til 18. Dette udførtes med en fællespatrulje de 2 stationer imellem med 1 politipersonale fra hver station henholdsvis mandag-fredag 08 til 24, lørdage 07 til 24 og søndage 10 til 18.

Med den løsning blev grund og bygning med sommerpolitivagten Hovedgaden 35 i Tisvildeleje afhændet medio 1980.erne, og ses i 2026 at være bebygget med et etplanshus i mursten.

Der var engang en mølle i Tibirke Lunde

Af Aase Bomholdt

Spørgsmålet er hvornår blev møllen i Tibirke Lunde opført? Og af hvem?
I folketællinger for Tibirke by nævnes første gang en møller / savskærer i 1906 med adresse på matr.nr. 13d Tibirke by.

Husmand Søren Jeppesen af Tibirke indgik i 1882 en lejekontrakt med sin søn Jens Sørensen på et jordstykke af matr.nr. 13d med et areal af 8.500 kvadrat alen. I aftalen er ikke nævnt bygninger på det lejede areal, eller om Jens havde planer om opførelse af en mølle eller andre bygninger.

Savmøllen vist med X på kortudsnit fra 1927

Det skal bemærkes at matr.nr. 13d Tibirke by og sogn tidligere udgjorde 1/5 del af en fælleslod fra gården Carlsminde. De 5 lodders brugere fik i 1860erne Kgl. skøde på hver deres 5.del. Herefter blev lodderne drevet / ejet af disse matr.nr. 6, 7, 8, 9 og 12 Tibirke by. Matr.nr. 13d blev drevet sammen med husmandslodden matr.nr. 12.

Foto privat eje:
Husmandsstedet
matr.nr. 12
Tibirke

På matr.nr. 12 boede husmand Søren Jeppesen med familie, der i folketællingen 1860 bestod af:
Søren Jeppesen, født 1822 i Helsinge sogn. Søn af Jeppe Nielsen og Bodil Abrahamsdatter i Mønge.
Peternille Jensdatter, hans kone, født 1818 i Tisvildeleje.
Deres 3 sønner alle født i Tibirke.:
Jens Sørensen, født 1853. (Gift 1878 m. Rebekka Dorthea.
Niels Sørensen, født 1856.
Lars Peder Sørensen, født 1859. Skrædder. Gift.1882 med Karen Marie Nielsdatter fra Ramløse.
Jens Rasmussen, aftægtsmand, født ca. 1800 i Egeberg Sogn, Holbæk Amt
Margrethe Svendsdatter, hans kone, døbt 1794 i Ramløse., datter af Svend Willumsen og Kirsten Larsdatter.

Aftægtsfolkene er Peternille Jensdatters moder Margrethe Svendsdatter og hendes 2. mand Jens Rasmussen. Margrethe Svendsdatters 1. mand, og fader til Peternille Jensdatter, var fisker Jens Pedersen, født ca. 1786. Død 1825 i Tisvildeleje.

Foto: Gribskov Arkiv
Den ombyggede mølle.

Ca. sidst i 1920erne

Møllen skifter ejer.
Med overtagelse den 1. april 1918, solgte savmøller Jens Sørensen til tømrermester C. Gustav Larsen og Anna Mathilde Westphal, ejendommen matr.nr. 13d Tibirke by, med de derpå stående bygninger med mur-og nagelfaste ting. Arealet var ca. 5 Tdr. land geometrisk mål. Købesummen var 10.000 kr.
Det Gustav Larsen overtog var en mølle, samt et lille og et stort møllerhus. I møllen var der rundsavsbord med tilbehør, kornkværn med 2 store møllesten. I tilknytning til møllen et maskinhus med en dampmaskine og en petroleumsmotor.

I 1924 solgte C. Gustav Larsen til Jacob Gade, der antog en arkitekt til, at udfører tegninger til ombygning af møllen til bolig, dermed var det slut med savskæreriet i Tibirke Lunde.
Ombygningen blev udført af Gustav Larsen.
Efter at have solgt Tibirke Lunde Mølle flyttede C. Gustav Larsen de to møllesten til sit nyetablerede snedker- og tømrerværksted beliggende Tibirkevej 13 og brugte dem på værkstedet der.
Værkstedet blev senere overtaget af sønnen Ove Westphal

Foto privateje
Carl Gustav Larsen
med sønnen Ove
Westphal Larsen

Konklusion: Møllen i Tibirke Lunde blev opført efter 1882 af Jens Sørensen.

Anvendte kilder: Tingbøger, Folketællinger og Kirkebøger.

Lokalhistorisk forening for Helsinge og Omegn.

Formand: Poul Erik Lehmann Thomsen
Mail: info.lofoheom@gmail.com

Næstformand: Willy Larsen - Tlf. 4036 6098.
Mail: birkedal13@gmail.com.

Kasserer: Finn Klitgaard - Tlf. 2012 1577.
Mail: finn.klitgaard@adslhome.dk

Hjemmeside:
www.lokalhistorisk-helsinge-omegn. 123hjemmeside.dk.

Facebook: Lokalhistorisk Forening for Helsinge og omegn

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Redaktør: Aase Bomholdt, Ramløse. Tlf. 6126 2638.
Mail: aase.bomholdt@gmail.com.

Eigil Pagter Møller. Laugø. Tlf. 2095 0466

Kaj Bang, Helsinge. Tlf. 2179 2025

Bjarne Jørgensen, Helsinge. Tlf. 4010 3625

Suppleant: Per Mortensen

Redaktør: Aase Bomholdt.
Tryk: Buwi Grafisk Aps, Helsinge
Copyright: Forfatterne.
Alene forfatterne er ansvarlige for deres bidrag.